

מסורת הש"ס

א) ג'ל חלה המלה... ב) קדושין לה... ג) ויפשוטו... ד) ויפשוטו... ה) ויפשוטו... ו) ויפשוטו... ז) ויפשוטו... ח) ויפשוטו... ט) ויפשוטו... י) ויפשוטו... יא) ויפשוטו... יב) ויפשוטו... יג) ויפשוטו... יד) ויפשוטו... יה) ויפשוטו... יז) ויפשוטו... יח) ויפשוטו... יט) ויפשוטו... כ) ויפשוטו... כא) ויפשוטו... כב) ויפשוטו... כג) ויפשוטו... כד) ויפשוטו... כה) ויפשוטו... כו) ויפשוטו... כז) ויפשוטו... כח) ויפשוטו... כט) ויפשוטו... ל) ויפשוטו... לא) ויפשוטו... לב) ויפשוטו... לג) ויפשוטו... לד) ויפשוטו... לה) ויפשוטו... לו) ויפשוטו... לז) ויפשוטו... לח) ויפשוטו... לט) ויפשוטו... לך) ויפשוטו... לם) ויפשוטו... לנ) ויפשוטו... לו) ויפשוטו... לז) ויפשוטו... לח) ויפשוטו... לט) ויפשוטו... לך) ויפשוטו... לם) ויפשוטו... לנ) ויפשוטו...

החובל פרק שמיני בבא קמא

פו.

עין משפט
גד מצוה

כא א מיי פיד מלך
מוכל ומקין ה' י
פוגע עשין פ:
כא ב מיי שם קמב סס
טושי"ע שם קמב סס
פגד טפין ג:
כא ב מיי שם הלכה כ
טושי"ע שם טפין ג:
כא ד ד מיי שם הל' כ
טושי"ע שם טפין ג:
כא ו מיי שם הלכה ו ועין
בהשגות וכת"מ טושי"ע
שם טפין א ג:
כא ז מיי שם הלכה י
טושי"ע שם טפין ג:

כל שאינו במכה כו' וסומא הא אפיקמיה מדין מיתת בית דין:
כל שישנו במשפט כו' דהא אפיקמיה מכלל ושפטו: רב יוסף.
קני נהור הוי: מרתנ' ושור אינו משלם אלא נוק. כדלמך בפ"ב
(כו) איש בעמיתו ויקרא דין ולא שור בעמיתו: ופטור מדמי ולדוס.
כדלמך בשור שנגח איתת הפרה (לעיל
מב). אנשים (שמות כא) ולא שוריים: מכה
אזני ואמו אין חייב עד שיעשה בהן
מזורה חללו הן המתקין (פטהרין
דף פה:): עבד ואשה שחבלו באחרים
שוריים. שאין להם מה לשלם:
נפגרתא האשה ונפגרתא עבד.
וקנו נכסים: חייבין לשלם. שהרי
מתמלה הן חייבין אלא שאין להם מה
לשלם שנכסי מלוג של אשה משועבדים
לנבל לפירות ולירושאי: גמ' כנס
קטנה של אחרים חבלה למי. גדולה
ודאי דיהא הויא: [שנס נעורים לאב.
דמתי] נעוריה בית אביה' כל שנס
נעורים לאביה' אפי' כסף קדושין
שלו: דאי כתי מסר לה אביה
למוכה שפין. דמתיב (דברים כב) את
נמי נתתי לאיש הזה אלמלא ידוד
למתה למי שיראה הלך כסף קדושין
נמי לאביה: לא פלי תיביל בה.
דאין

משום דלית ליה לרנא רשע רשע אלא משום שאין לרנא דמגופיה
דקרא שמינין דאין משלשים במינות ובלאו נערוה (כמויות דף לה.
ושם) גבי חייבי מלקיות שוגגין ודבר אחר דלמך ר"ל צירוש ריבנה
מורה חייבי מלקיות כחייבי מיתות היכן ריבנה מורה אביי אמר
רשע רשע רנא אמר מכה מכה
המס ודאי לא לרשע רנא רשע רשע
וכן ר' יוחנן פליג אר"ל ומחייב חייבי
מלקיות שוגגין נמשלומין לא לרשע
רשע רשע וכן כההוא פירקא (דף לו.)
אמר גבי לא יהיה אסון ענוש יענש
והא מהכא נפקא מהמס נפקא מי
רשעו משום רשעה אחת אחת
מחייבו כו' ומקין חדא במיתה וממון
וחדא נמלקות וממון לא לרשע רשע
רשע והיינו טעמא דרנא ור' יוחנן
והיהו סוגיא סברי דלא דרשי רשע
רשע אלא לענין דברים שהן בגוף
המלקות דקרא דרשע בגוף המלקות
כמיז והיה אסן בן הכות הרשע אלא
לפטור מממון שהוא נעדי יענש
ומלקות שאין בגוף המלקות לא לרשעין
אלא ממכה ילף לה רנא שפיר
דכחשלומין כמיז מכה נהמה ישלמנה
ואביי אית ליה אפי' המס ג"ש לרשע
רשע וסוגיא דהמס גבי רשעו אליבא
דרנא אחיא ואביי הוי מוקי כרבי
מאיר במיתה ומלקות דמלקות וממון
לא לרנא קרא דלמחא רשע רשע:
וכן היה רבי יהודה פוטרו סבא
דינים שבתורה. מימה א"כ
מאי איריא דפטור ר' יהודה נכנסת
לעיל ולמה לי ג"ש דעינין עינין
וגראה לר"י שלנסוף חזר בו ר'
יהודה ממה שהיה פוטרו מנשט
לכד כשמלא לרשע לפוטרו ממימה
וגלות א"כ אי לא דלגי ג"ש דעינין
לפטור סומא הוי קפלא למדרש גבי
גלות כר' מאיר:

תורה אור השלם

1. ויפשוטו העדה בין
המקור והבן גאל הדם על
המקשים האלה
כמדרש לה כו
2. ואת המצוה החקים
המשפטים אשר עדה ה'
אלהיהם ללמד אהבתם
לעשות בארץ אשר
אתם עבדים ליהודה
לרשעה: רד"ק ו א

הגהות הב"ח

א) תוב' דיה וכן וכו'
שהגיע לחיוב שאינו אלא
(למנו):

גליון הש"ס

מרתנ' ר"א אין לעבדים
בישת. עין מה דף מו
פ"א מוספות דיה נקב:
שם החובל בהן חייב. עין
לעיל דף פ"ב מוספות
ד"ה נס דמק:

הגהות מהר"ב

א) מרתנ' נזון מהא אלא.
טר פני יהסע ולמתי
לעיל דף פ"ב מוספות
ד"ה נס דמק:

וכן היה רבי יהודה פוטרו מכל דינים שבתורה
מ"ט דרבי יהודה אמר קרא וישפטו העדה
בין המכה ובין גואל הדם על המשפטים
האלה כל שישנו במכה ובגואל הדם ישנו
במשפטים כל שאינו במכה ובגואל הדם
אינו במשפטים תניא אידך ר' יהודה אמר
סומא אין לו בושת וכן היה רבי יהודה
פוטרו מכל מצות האמורות בתורה אמר רב
שישא בריה דרב אידי מאי טעמא דר' יהודה
אמר קרא ואלה המצות החקים והמשפטים
כל שישנו במשפטים ישנו במצות וחקים וכל
שאינו במשפטים אינו במצות וחקים אמר
רב יוסף מריש הוה אמינא מאן דאמר הלכה
כר' יהודה דאמר סומא פטור מן המצות קא
עבדינא יומא טבא לרבנן מ"ט דלא מפקדינא
וקא עבדינא מצות והשתא דשמייתא להא
דר' חנינא דאמר ר' חנינא גדול המצווה
ועושה מבי שאינו מצווה ועושה מאן דאמר
מבי שאינו מצווה לרבנן מ"ט דכי מפקדינא אית לי
אגרא טפי: מרתנ' זה חומר בשור שהאדם משלם נוק צער ריפוי
שבת ובושת ומשלם דמי ולדות ושור אינו משלם אלא נוק ופטור מדמי
ולדות המכה את אביו ואת אמו ולא עשה בהן חבורה וחובל בחבירו
ביום הכפורים חייב ככולן החובל בעבד עברי חייב ככולן חוץ מן השבת
או בומן שהוא שלו החובל בעבד כנעני של אחרים חייב ככולן ר' יהודה
אומר אין לעבדים בושת וחש' פגיעתן רעה החובל בהן חייב והם שחבלו
באחרים פטורין והעבד והאשה פגיעתן רעה החובל בהם חייב והם שחבלו
באחרים פטורין אבל משלמין לאחר זמן התגרשה האשה נשתחרר העבד
חייבין לשלם המכה אביו ואמו ועשה בהן חבורה החובל בחבירו בשבת
פטור מכולן מפני שהוא נדון כנפשו החובל בעבד כנעני שלו פטור
מכולן: גמ' בעא מיניה רבי אלעזר מרב החובל בבית קמנה של
אחרים חבלה למי מי אמרינן כיון דאקני ליה רחמנא שבת נעורים לאב
חבלה נמי דאבוה הוי מאי טעמא דהא אפחתה מכספה או דילמא שבת
נעורים הוא דאקני ליה רחמנא דאי בעי לממסר לה למוכה שחין מצי
מסר אבל חבלה כיון דאי בעי מתחבל בה לא מצי חביל לא קנייה ליה רחמנא
אמר

המצות והיאך יפרוס על שמע להוציא אחרים ובידולמי דמוקי שלא ראה המאורות מימיו
ואינו סומא א"ש אלא נזמרה דידן משמע דמיירי כסומא ממס ומפרש טעמא דרבי יהודה
דלמך אין פורס משום דאין נהנה מן המאורות ורבנן [סברי] אית ליה הנאה כר'
יוסי שראה סומא ואכזקה בידו אמר ליה בני אכזקה זו למה אמר ליה כל זמן
שאכזקה זו בדי בני אדם רואין אותי ומזלינן אותי מן הפחמים והאי טעמא לא
שיך אלא כסומא ממס וגראה דלף ע"ג דפטור ר' יהודה סומא מכל המצות
מ"מ מדרבנן חייב דלע"ג דאשה מיפטרט במצות עשה שהתן גרמא ולא מחייבין
אפילו מדרבנן משום שיש מצות שלא ראה מאורות מימיו אפילו ראה
הנאה מן המצות א"כ ה"ל כמו נכרי שאין נוהג בתורת ישראל כלל ולכן אותו
שלא ראה מאורות מימיו אפילו מדרבנן לא יפרוס על שמע ליה הנאה אלא אם
ראה ונקמתא חייב מדרבנן דק"ש רבנן היא כדלמך נמי שמתו (בבבא דף כה).
ולא דמי חיוז דסומא לחיוב דקטן שהגיע לחיוב (א) שאין אלא לחיוב דלע"ג דחייב
מדרבנן אין פורס על שמע להוציא אחרים ידי חובתן: בעבד כנעני שלו פטור
כבא"ם. וא"מ והא דרפואתו חייב כדקאמר בפ"ק דגיטין (דף י: ושם) גבי קיטע
די עבדו של חבירו ונתן שנתו ורפואתו לרבו ופריך רפואתו דדייה היא דבעי
אסתקוי זיה ומשני לא לריבא דלמדוהו לה' יומי ועבדו קמא חריפא ואיתמי
כנלמא יומי ו"ל דה"ג פטור מכולם היינו מן היסרון דלמדוהו בה' ואיתמי
גנ' ואם תאמר ותפשוט ממתי דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואינו
זך מדפטור משנת ו"ל דהכא מיירי בון את העבד ומיהו קשה מאי קמ"ל רבי
יוחנן שנותן רפואתו לרבו דהיינו היסרון דלמתי גנ' ממני היא דפטור
מכולם ע"כ גראה שיש לתקן בין אחרים חובלן זו בין להרב עמנו
חובל זו שבכר וזה בכלל: בין דאקני ליה רחמנא שבת נעורים לאב.
פ"י נקונטרס דכתיב נעוריה בית אביה כל שנס נעורים לאביה ובעניס
אוחזין (ב"מ דף י. ושם) גבי מילאתה בנו ונתנו הקטנים נמי פ"י דנתנו
מילאתה לאביה משום דשנת נעורים לאביה וקשה לפירושו דברים
פרק קמח דקדושין (דף ג: ושם) ובלאו נערוה (כמויות דף מ:) אמר
דההוא בהפרת נדרים הוא דכתיב ולא ילפינן מהמס שאר דברים
וגראה דככל דוכתי דנקיט שבת נעורים לסימנא בעלמא נקטיה ולא
משום דמפיק מנעוריה ונשמעתין נמי פירש נקונטרס כסוף דכריו
דכסף קדושין שלו דאי בעי מסר לה למוכר ומוכה שחין ומילאתה נמי
לאכז משום אביה דמפרש גמרא דפרק נערה שנתפתחה (שם דף מו:
ושם) דחיישין שמה ממוך שנאה שלא תקן לו מילאה ימכרה למוכר
ומוכה שחין ומכניא ליה כחבלה לרבי אלעזר דלע"ג דאין שייך
בה אינה דלא קפיד במידי דלית להו אכרא כופייהו כדלמך לקמן מ"מ
ראוי הוא להיות על אכז משום דלפתחה מכספה: א"ל

מוסף רש"י

יבא טבא לרבנן.
ספיה למלמדים (מדרשו)
ל. ולא עשה בהן
חבורה. דאין עליו חיוז
מימה עד שיעשה סס
הטרה (לעיל פ"ב). אין
לעבדים בושת. המיסי
את העבד, לא יחיימו מורה
למך דמי שפתי מדרשו
(ל"ב).